

УДК 351.86

А. С. Сіцинський,
 д. держ. упр., професор, професор кафедри державного менеджменту,
 Національна академія державного управління при Президенті України
 П. П. Лисак,
 здобувач, Науково-дослідний інститут Державної прикордонної служби України

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗРОБКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНСЬКО- РОСІЙСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ

A. Sitsinskiy,
 doctor of sciences in state administration, professor,
 the National academy of public administration, office of the President of Ukraine
 P. Lysak,
 Applicant for PhD, Scientific-Research Institute of the State Border Guard Service of Ukraine

THE CONCEPTUAL BASIS FOR THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL SECURITY STRATEGY OF THE UKRAINIAN-RUSSIAN STATE BORDER

У статті розглянуто концептуальні засади розробки Національної стратегії безпеки українсько-російського державного кордону. Аргументовано, що Національна стратегія безпеки українсько-російського державного кордону є правовим механізмом реалізації стратегічних завдань національної безпеки щодо забезпечення безпеки українсько-російського державного кордону. Доведено про наявність потенційних зовнішніх та внутрішніх викликів національній безпеці України у сфері безпеки українсько-російського державного кордону. Встановлено, що метою Національної стратегії є реалізація стратегічних завдань національної безпеки, що спрямовані на забезпечення охорони та оборони ділянки українсько-російського державного кордону з метою захисту суверенітету, територіальної цілісності України. Визначено пріоритетні напрями діяльності до вдосконалення механізмів державного управління у сфері безпеки українсько-російського державного кордону в умовах військової агресії. Запропоновано політико-дипломатичні, військові та інженерно-технічні шляхи вдосконалення безпекового механізму державного управління у сфері безпеки українсько-російського державного кордону в умовах військової агресії.

The article discusses the conceptual basis for the development of the National security strategy of the Ukrainian-Russian state border. Argued that the national security strategy of the Ukrainian-Russian state border is the legal mechanism for implementation of the strategic objectives of the national security of the Ukrainian-Russian state border. The presence of potential external and internal challenges to national security of Ukraine in the sphere of security of the Ukrainian-Russian state border. It is established that the purpose of the National strategy is the implementation of the strategic objectives of the national security aimed at ensuring the protection and defence section of the Ukrainian-Russian state border for the purpose of protection of sovereignty, territorial integrity of Ukraine. Vznacheno priorities for improvement of mechanisms of state control in the sphere of security of the Ukrainian-Russian state border in terms of military aggression. Proposed political-diplomatic, military and engineering ways to improve the security of the mechanism of state management in the sphere of security of the Ukrainian-Russian state border in terms of military aggression.

Ключові слова: безпека державного кордону, військова агресія, Національна стратегія безпеки українсько-російського державного кордону, охорона і оборона державного кордону, суверенітет, територіальна цілісність, недоторканість державного кордону.

Key words: the security of the state border, military aggression, the national security strategy of the Ukrainian-Russian state border protection and defence of the state border, sovereignty, territorial integrity, inviolability of state borders.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Суттєву загрозу національній безпеці України та європейській безпеці представляють дії Російської Федерації, що спрямовані на подальшу ескалацію військового протистояння у Луганській і Донецькій областях. Прогнозова-

но, що зазначені дії російської сторони мають за мету перегляд існуючої лінії спільного державного кордону, що може призвести до анексії частини державної території України та втрати юридичного титулу держави на суверенну територію.

Агресія Росії проти України яскраво засвідчила, що вся система національної безпеки і оборони України здатна лише певною мірою вирішувати поліцейські потреби державної влади у мирний час, проте абсолютно є нездатною надійно захистити свого громадянина, суверенітет, територіальну цілісність та недоторканість державного кордону. Військово-політична близорукість та стратегічні прораханки з питань формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки України, призвели до анексії частини державної території України, Автономної Республіки Крим та міста Севастополь, а також подальшої ескалації екстремістських, сепаратистських та терористичних проявів у південно-східних регіонах держави.

Тому сьогодні важливим стратегічним питанням політики у сфері національної безпеки і оборони України є забезпечення охорони та оборони українсько-російського державного кордону в умовах військової агресії. Ефективним правовим механізмом реалізації стратегічних завдань національної безпеки України щодо забезпечення охорони та оборони українсько-російського державного кордону має стати створення Національної стратегії безпеки українсько-російського державного кордону.

Необхідність розробки цього концептуального документу національної безпеки у сфері безпеки державного кордону зумовлено рішенням Ради національної безпеки і оборони України від 27 серпня 2014 року "Про невідкладні заходи щодо захисту України та зміцнення її обороноздатності", затвердженого Указом Президента України від 24 вересня 2014 року, в якому передбачено комплекс заходів із забезпечення охорони та оборони українсько-російського державного кордону його інженерно-технічною облаштування, захисту населення прикордонних районів та відновлення контролю над раніше захопленою ділянкою державного кордону [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що теоретичним та практичним розробкам з питань удосконалення національної нормативно-правової бази з питань безпеки державного кордону України присвячені роботи науковців: О.А. Більковського, М.М. Литвина, Б.М. Марченка, А.В. Махнюка, О.Г. Мельникова, А.В. Мисика, В.О. Назаренка, Б.М. Олексієнка, В.М. Серватюка, А.С. Сіцинського, В.К. Плешка, П.А. Шишоліна та ін. У своїй наукових працях авторами здійснено комплексний аналіз і узагальнення знань у галузі національної безпеки щодо захисту національних інтересів України на державному кордоні.

Водночас, нагальною потребою є проведення подальших наукових досліджень щодо вдосконалення правових механізмів державного управління національною безпекою у сфері безпеки державного кордону в умовах військової агресії з боку Російської Федерації.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті — визначити концептуальні засади розробки Національної стратегії у сфері безпеки українсько-російського державного кордону.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Аналіз сучасного стану національної безпеки у сфері безпеки українсько-російського державного кордону свідчить про потенційну загрозу ескалації військової агресії Росії на суверенну територію України. Так, нехтуючи досягнутими 5-го та 19-го вересня 2014 року у Мінську (Республіка Білорусь) [2] домовленостями між Україною, Російською Федерацією та ОБСЄ щодо мирного урегулювання ситуації у Луганській і Донецькій областях, Російська Федерація продовжує надавати потужну військово-технічну та фінансову підтримку терористичним угрупованням "Донецька народна республіка" та "Луганська народна республіка".

З метою мінімізації та нейтралізації потенційних викликів національній безпеці у сфері безпеки українсько-російського державного кордону, що пов'язані із військовою агресією Росії на суверенну територію України, нами запропоновано проект Національної стратегії безпеки українсько-російського державного кордону.

Національна стратегія безпеки українсько-російського державного кордону має стати правовим механізмом реалізації стратегічних завдань національної безпеки щодо забезпечення безпеки українсько-російського державного кордону в умовах військової агресії.

Встановлено, що у положеннях Національної стратегії безпеки українсько-російського державного кордону мають бути визначені:

- загальні проблемні питання у сфері безпеки українсько-російського державного кордону;
- проблемні питання щодо забезпечення охорони та оборони українсько-російського державного кордону в умовах військової агресії;
- пріоритетні напрями діяльності до вдосконалення механізмів державного управління у сфері безпеки українсько-російського державного кордону в умовах військової агресії;
- шляхи удосконалення безпекового механізму державного управління у сфері безпеки українсько-російського державного кордону в умовах військової агресії;
- повноваження органів державної влади до виконання завдань щодо захисту національних інтересів на українсько-російському державному кордоні;
- організаційне та фінансове забезпечення реалізації Національної стратегії.

У загальних положеннях Національної стратегії зазначено, що ділянка українсько-російського державного кордону є найбільшою за протяжністю ділянкою державного кордону України. Загальна протяжність українсько-російського державного кордону становить — 2295,04 км, у тому числі: сухопутна ділянка українсько-російського державного кордону становить — 1974,04 км, морська ділянка українсько-російського державного кордону має протяжність — 321 км, а саме у Керченській протоці протяжність кордону становить — 49 км., на Азовському морі протяжність кордону становить — 249,5 км та по Чорному морю протяжність кордону становить — 22,5 км.

Аргументовано, що розбудова українсько-російського державного кордону з часу незалежності України базувалась на принципах добросусідства, створення максимально сприятливих умов для перетинання кордону жителями прикордонних регіонів, не порушення соціальних та родинних зв'язків і розвитку регіонального співробітництва без будь-яких проявів мілітаризму та відчуженості. Зокрема до анексії Автономної Республіки Крим Російською Федерацією на ділянці українсько-російського державного кордону функціонувало 253 пунктів пропуску через державний кордон та 39 пунктів прикордонного контролю, що значно перевищувало показники на всіх інших ділянках державного кордону України.

Разом з тим, безпека українсько-російського державного кордону мала би бути основним пріоритетом державної влади, а проте такою ніколи не була. Попередні українські президенти не спромоглися за 23 роки незалежності вирішити проблемні питання у сфері національної безпеки щодо остаточної делімітації і демаркації сухопутного та морського державного кордону, не створили міцного на ділянці українсько-російського державного кордону. Отже, необлаштованість державних кордонів свідчить про незавершеність будівництва самої держави, оскільки кордони є головним атрибутом її суверенності.

Внаслідок цього українсько-російський державний кордон використовувався численними транскордонними злочинними угрупованнями для протиправної діяльності в регіоні, що становило потенційну небезпеку національній безпеці України у сфері безпеки державного кордону.

Сьогоднішня ситуація у сфері безпеки українсько-російського державного кордону, що пов'язана із проведенням Росією спеціальної військової операції з анексії частини державної території України, потребує кардинальних реформ та внесення суттєвих змін до Стратегії національної безпеки України, Военної доктрини України, Стратегічного оборонного бюлетеня України, Європейської стратегії безпеки.

У першому розділі Національної стратегії, надаючи оцінку сучасним викликам та загрозам національній безпеці України у сфері безпеки українсько-російського державного кордону в умовах військової агресії необхідно зазначити таке.

З огляду на сучасну військово-політичну ситуацію на українсько-російському державному кордоні дає підстави стверджувати, про наявність потенційних зовнішніх та внутрішніх викликів національній безпеці України у сфері безпеки українсько-російського державного кордону. Серед безпосередніх зовнішніх викликів національній безпеці України у сфері безпеки українсько-російського державного кордону є:

- незавершеність договірно-правового оформлення українсько-російського державного кордону;
- неврегульованість питань щодо дотримання режиму українсько-російського державного кордону;
- протиправне збільшення на анексованій території АР Крим військової присутності Російської Федерації;
- нарощування Росією поблизу кордонів України угруповань військ та озброєнь, які порушують співвідношення сил, що склалися;
- загроза прямої військової агресії Російської Федерації на суверенну територію України;
- зовнішній вплив російських спецслужб на кризові трансформаційні процеси в Україні та поява псевдосепаратистських рухів та мілітарних угруповань у цих прикордонних областях;
- недостатня ефективність існуючих структур і механізмів забезпечення міжнародної безпеки та глобальної стабільності.

Безпосереднім зовнішнім викликом національній безпеці України у сфері безпеки українсько-російського державного кордону є нарощування Росією поблизу кордонів України угруповань військ (сил) та озброєнь, які порушують співвідношення сил, що склалися та загроза прямої військової інтервенції Російської Федерації на суверенну територію України.

Сутність цього зовнішнього виклику національній безпеці України у цій сфері полягає у тому, що російська сторона, порушуючи домовленості із мирного (безконфліктного) врегулювання ситуації у Луганській і Донецькій областях, продовжує зосереджувати військові ударні угруповання на прикордонних з Україною територіях.

Суттєвим безпосереднім зовнішнім викликом національній безпеці у сфері безпеки українсько-російського державного кордону є незавершеність договірно-правового оформлення українсько-російського державного кордону та не врегульованість питань щодо дотримання його режиму. Сутність цього зовнішнього виклику національній безпеці України у цій сфері полягає у тому, що на сьогодні не проведено демаркацію сухопутної ділянки українсько-російського державного кордону (протяжністю 1974,04 кілометри), а також не здійснено делімітацію морських

просторів між Україною і Російською Федерацією у Азовському і Чорному морях і Керченській протоці.

Наявність неврегульованих проблемних питань, пов'язаних із незавершеністю договірно-правового оформлення українсько-російського державного кордону та недосконалість договірно-правової бази у цій сфері стримує регулювання правових засад забезпечення його режиму і облаштування, ускладнює ефективну протидію транснаціональним загрозам та може бути використана Російською Федерацією для спроб анексії частини державної території України. Тому в умовах військової агресії Росії на суверенну територію України, російська сторона, у подальшому, намагатиметься здійснити ревізію узгодженої сторонами делімітаційної лінії українсько-російського державного кордону з метою територіального розмежування спільного кордону на власну користь.

Не менш актуальним зовнішнім викликом національній безпеці України у сфері безпеки українсько-російського державного кордону є недостатня ефективність існуючих структур і механізмів забезпечення міжнародної безпеки та глобальної стабільності.

Сутність цього зовнішнього виклику національній безпеці України у цій сфері полягає у тому, що на сьогодні наявні міжнародні політико-дипломатичні механізми гарантування захисту суверенітету та територіальної цілісності України виявились не здатними ефективно протистояти військовій агресії Російської Федерації на суверену територію іншої держави.

З'ясовано, що до безпосередніх внутрішніх викликів національній безпеці України у сфері безпеки українсько-російського державного кордону відносяться:

- падіння авторитету і рівня довіри до силових структур і загалом до державної влади з боку населення Донецької та Луганської областей;
- вихід силових структур з-під контролю глави держави, заколот міліції, антиконституційний переворот за підтримки співробітників спеціальних служб;
- штурм та захоплення режимних об'єктів та приміщень структур безпеки і оборони;
- діяльність сепаратистських, терористичних та екстремістських угруповань у прикордонних районах Донецької та Луганської областей;
- зниження ефективності розвідувальних органів України;
- недостатнє ресурсне забезпечення силових структур;
- неготовність військових формувань виконувати покладені на них завдання в особливий період;
- корупція.

Основним внутрішнім викликом національній безпеці України у сфері безпеки українсько-російського державного кордону є діяльність сепаратистських, терористичних та екстремістських угруповань у прикордонних районах Донецької та Луганської областей.

Сутність цього внутрішнього виклику національній безпеці України у цій сфері полягає у тому, що за повної підтримки Росії проросійські злочинні угруповання намагаються взяти під контроль усі спільні ділянки державного кордону з Російською Федерацією та всю інфраструктуру прикордонних підрозділів України, для самостійного проведення окремих процедур прикордонно-митного контролю на самопроголошених квазідержавних утвореннях на частині державної території України.

У другому розділі Національної стратегії встановлено стратегічні прорахунки у сфері забезпечення національної безпеки України, які могли вплинути на безпеку українсько-російського державного кордону.

У третьому розділі визначається мета, сутність і принципи реалізації Національної стратегії безпеки українсько-російського державного кордону.

Метою Національної стратегії безпеки українсько-російського державного кордону є реалізація стратегічних завдань національної безпеки у сфері державного кордону, що спрямовані на забезпечення охорони та оборони ділянки українсько-російського державного кордону з метою захисту суверенітету, територіальної цілісності та недоторканості державного кордону України. Сутність Національної стратегії слід розуміти як скоординовану діяльність органів державної влади, що мають компетенцію із забезпечення національної безпеки на державному кордоні, спрямовану на реалізацію Мирного плану Президента України з врегулювання ситуації на сході країни, зокрема завдань у сфері безпеки на лінії розмежування та інженерне облаштування українсько-російського державного кордону і адміністративного кордону з тимчасово окупованою АР Крим для захисту життєво важливих національних інтересів особи, суспільства та держави.

Основними принципами реалізації Національної стратегії є принципи:

- 1) верховенство права;
- 2) захист суверенітету, територіальної цілісності, недоторканості державного кордону;
- 3) формування та реалізації державної політики з питань забезпечення прикордонної безпеки;
- 4) пріоритет договірних (мирних) засобів у запобіганні та розв'язанні конфліктів на державному кордоні;
- 5) своєчасність і адекватність заходів щодо захисту національних інтересів на державному кордоні від реальних і потенційних загроз;
- 6) адаптації та трансформування системи національної безпеки України у сфері безпеки державного кордону до зміни характеру викликів і загроз національній безпеці в умовах військової агресії;
- 7) чітке розмежування повноважень та взаємодія органів державної влади до компетенцій яких входить питання забезпечення прикордонної безпеки;
- 8) спроможності сектору безпеки і оборони України до нейтралізації потенційних викликів і загроз у військовій сфері;
- 9) комплексного забезпечення охорони і оборони українсько-російського державного кордону, а також його інженерно-технічного захисту в умовах військової агресії;
- 10) залучення громадянського суспільства (волонтерів) до процесу вироблення та реалізації державної політики з питань забезпечення прикордонної безпеки.

У четвертому розділі Національної стратегії нагальною потребою є визначення пріоритетних напрямів діяльності до вдосконалення механізмів державного управління у сфері безпеки українсько-російського державного кордону в умовах військової агресії.

Перший пріоритетний напрям діяльності органів державного та військового управління у сфері забезпечення безпеки українсько-російського державного кордону в умовах військової агресії передбачає вдосконалення організаційного механізму державного управління у цій сфері. Це зумовлено нагальною потребою мобілізації усіх можливостей і ресурсів країни для протидії військовій агресії з боку Російської Федерації для захисту суверенітету територіальної цілісності та недоторканості державного кордону. Сутність зазначеного пріоритетного напрямку полягає у необхідності реформування державного управління у сфері національної безпеки України, з метою ефективного вирішення стратегічних завдань політики націо-

нальної безпеки у сфері охорони та оборони українсько-російського державного кордону в умовах військової агресії,

Другий пріоритетний напрям діяльності компетентних органів державного та військового управління у сфері забезпечення безпеки українсько-російського державного кордону в умовах військової агресії передбачає вдосконалення політичного механізму державного управління у цій сфері. Це зумовлено нагальною потребою активного залучення й сильної підтримки з боку міжнародної спільноти прагненням України захистити державний суверенітет, територіальну цілісність та недоторканість державного кордону в умовах військової агресії з боку Російської Федерації. Сутність зазначеного пріоритетного напрямку полягає у необхідності формування сучасної парадигми зовнішньополітичної репутаційної діяльності України з метою підвищення її ефективності в умовах військової агресії, та який передбачає вдосконалення політичного механізму державного управління у сфері безпеки українсько-російського державного кордону.

Третій пріоритетний напрям діяльності компетентних органів державного та військового управління у сфері забезпечення безпеки українсько-російського державного кордону в умовах військової агресії передбачає вдосконалення правового механізму державного управління у цій сфері. Це зумовлено нагальною потребою для внесення змін та доповнень до національної нормативно-правової бази з питань забезпечення національної безпеки України у контексті європейської безпеки в умовах військової агресії Російської Федерації проти України. Сутність зазначеного пріоритетного напрямку полягає у необхідності внесення змін та доповнень до законодавчих актів України з врахуванням зміни характеру викликів та загроз національній безпеці України у сфері безпеки державного кордону в умовах військової агресії.

Четвертий пріоритетний напрям діяльності компетентних органів державного та військового управління у сфері забезпечення безпеки українсько-російського державного кордону в умовах військової агресії передбачає вдосконалення військового механізму державного управління у цій сфері. Це зумовлено нагальною потребою запровадження комплексних спеціальних військових заходів для захисту суверенітету, територіальної цілісності та недоторканості державного кордону. Сутність зазначеного пріоритетного напрямку полягає у необхідності забезпечення адекватного реагування силами безпеки і оборони України на загрозу повномасштабної напівприхованої військової агресії Російської Федерації на суверенну територію України та відбиття російської агресії на ділянках українсько-російського державного кордону.

У п'ятому розділі Національної стратегії доцільно визначити шляхи вдосконалення безпекового механізму державного управління у сфері безпеки українсько-російського державного кордону в умовах військової агресії.

Безпековий механізм державного управління у сфері безпеки українсько-російського державного кордону, слід розуміти як комплекс політико-дипломатичних, військових та інженерно-технічних заходів, що здійснюються профільними та загальної компетенції органами державної влади України, які безпосередньо залучаються до виконання завдань щодо захисту національних інтересів у безпековій та оборонній сферах, спрямованих на організацію оперативно-службової, оперативно-розшукової, контрольно-розвідувальної, розвідувальної, службово-бойової діяльності у сфері державної безпеки та безпеки державного кордону України з метою захисту суверенітету, територіальної цілісності та недоторканості українсько-російського державного кордону.

Виходячи з аналізу сучасної військово-політичної ситуації на українсько-російському державному кордоні, нами запропоновано політико-дипломатичні, військові та інженерно-технічні шляхи вдосконалення безпекового механізму державного управління у сфері безпеки українсько-російського державного кордону в умовах військової агресії.

Політико-дипломатичні шляхи вдосконалення безпекового механізму державного управління у сфері безпеки українсько-російського державного кордону в умовах військової агресії — це комплекс заходів, які покликані регулювати стосунки України з іншими державами і народами у відповідності з потребами, цілями і принципами внутрішньої та зовнішньої політики, спрямованих на забезпечення політико-дипломатичної підтримки світової спільноти прагненням України, зокрема: реалізації стратегічного курсу України на європейську інтеграцію; забезпечення повноправної участі України у міжнародних безпекових організаціях; використання потенціалу впливових міжнародних організацій для врегулювання кризової ситуації у межах Луганської та Донецької областей України; засудження світовою спільнотою військової агресії Росії на суверенну територію України; забезпечення суверенітету, територіальної цілісності та недоторканості державних кордонів України.

Військові шляхи вдосконалення безпекового механізму державного управління у сфері безпеки українсько-російського державного кордону — це комплекс системних військових та спеціальних заходів що запроваджуються силами безпеки та оборону України для ведення бойових дій у рамках проведення АТО з метою посилення охорони та оборони державного кордону України, зокрема, недопущення в'їзду екстремістсько-налаштованих осіб, незаконного переміщення зброї, боєприпасів та засобів терору на українсько-російському державному кордоні; відновлення контролю над частиною українсько-російського державного кордону що була тимчасово захоплена терористичними та екстремістськими організаціями; розгортання, забезпечення функціонування та захист військовими силами та засобами контрольних пунктів в'їзду-виїзду в смузі безпеки вздовж лінії розмежування в межах Луганської і Донецької областей.

Інженерно-технічні шляхи вдосконалення безпекового механізму державного управління у сфері безпеки українсько-російського державного кордону в умовах військової агресії — це комплекс науково-технічних заходів, спрямованих на побудову надійної системи охорони та оборони українсько-російського державного кордону з використанням різних видів інженерно-технічних загороджень та споруд з метою захисту населення та зниження можливих великих збитків (втрат) від ведення бойових дій у рамках проведення АТО, створення умов для проведення рятувальних та інших невідкладних робіт для ліквідації наслідків збройного протистояння, катастроф, а також застосування спеціальних технічних засобів для озброєної боротьби під час конфліктних ситуацій та військових дій.

У шостому розділі Національної стратегії необхідно визначити порядок впровадження цього стратегічного документу національної безпеки для реалізації державної політики у сфері забезпечення прикордонної безпеки.

Наукове супроводження реалізації Національної стратегії здійснюється Національним інститутом стратегічних досліджень при Президентові України, Науково-дослідним інститутом Державної прикордонної служби України, Національною академією Державної прикордонної служби України, Дипломатичною академією при Міністерстві за-

кордонних справ України, Національним університетом оборони України, Національною академією Служби безпеки України, Інститутом Служби зовнішньої розвідки України та іншими провідними навчальними та науковими закладами держави у межах наданих повноважень.

У сьомому розділі Національної стратегії визначаються заходи із фінансового забезпечення її реалізації. Передбачається, що фінансування заходів з реалізації документу буде здійснюватись за рахунок державного бюджету України. Практичні заходи з реалізації Національної стратегії здійснюватиметься шляхом розроблення та впровадження державних цільових програм, що спрямовуються на забезпечення охорони та оборони українсько-російського державного кордону, а також його інженерно-технічного облаштування.

Вбачається за можливе залучення благодійної допомоги волонтерів для участі у фінансуванні заходів із реалізації Національної стратегії безпеки українсько-російського державного кордону.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи вищенаведене зазначимо, що успіх у досягненні цілей, визначених Національною стратегією безпеки українсько-російського державного кордону, залежить передусім від чіткого розуміння співвідношення ресурсів і здатності їх мобілізувати. Національна стратегія передбачає реалізацію комплексних заходів із зміцнення національної безпеки України у сфері безпеки українсько-російського державного кордону, що розраховані на п'ять років. Документ має суто практичний, а не декларативний характер.

Оскільки жодна Доктрина, Концепція або Стратегія не може гарантувати абсолютну безпеку, то очевидно, що потрібно намагатися досягти такого рівня ризику у сфері безпеки українсько-російського державного кордону, який можна розглядати як прийнятний.

Перспективою подальших розвідок даної проблематики, є на наш погляд проведення подальших наукових досліджень щодо вдосконалення правових механізмів державного управління національною безпекою у сфері безпеки державного кордону в умовах військової агресії з боку Російської Федерації.

Література:

1. Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 серпня 2014 року: "Про невідкладні заходи щодо захисту України та зміцнення її обороноздатності", затвердженого Указом Президента України від 24 вересня 2014 року. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/18125.html>
2. Мінські домовленості 5 та 19 вересня 2014 року щодо мирного урегулювання конфліктної ситуації у Луганській і Донецькій областях. [Електронний ресурс], — Режим доступу: http://dt.ua/POLITICS/opriyludneno-minskiy-protokol-pro-peremir-ya-na-donbasi-150384_.html

References:

1. The decision of the Council of national security and defense of Ukraine (2014), "On urgent measures for the protection of Ukraine and strengthening its defense capability", available at: <http://www.president.gov.ua/documents/18125.html> (Accessed 4 January 2015).
2. Minsk agreement on the peaceful settlement of conflict situations in Luhansk and Donetsk regions (2014), available at: http://dt.ua/POLITICS/opriyludneno-minskiy-protokol-pro-peremir-ya-na-donbasi-150384_.html (Accessed 5 January 2015).

Стаття надійшла до редакції 09.01.2015 р.